

רע"פ 8289/17 - אורי גפן נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 8289/17

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: אורי גפן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 27.09.2017, בעפ"ת 47400-03-17, שניתן על ידי כב' השופט העמית א' יעקב

בשם המבקש: עו"ד צח נצר

בשם המשיבה: עו"ד אריה פטר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט העמית א' יעקב), בעפ"ת 47400-03-17, מיום 27.09.2017. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (להלן: בית המשפט לתעבורה) (כב' השופטת ר' רז), בפל"א 8548-01-17, מיום 28.02.2017.

בד בבד עם הבקשה לרשות הערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש. בהחלטתי מיום 26.10.2017, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר, עד אשר תוכרע הבקשה לרשות הערעור.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו את ביצוע העבירות הבאות: נהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה ללא רישיון נהיגה בתוקף, לפי סעיפים 10(א) ו-38(1) לפקודת התעבורה; ושימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

3. על פי עובדות כתב האישום, ביום 22.01.2017, נהג המבקש ברכב, בכביש היציאה מהישוב "מגדלים", כשהוא שיכור. עובדת שכרותו של המבקש נקבעה בהסתמך על בדיקת נשיפה שנערכה לו, בה נמצאו 765 מק"ג אלכוהול בליטר אויר נשוף. בנסיבות המתוארות לעיל, המבקש, המחזיק ברישיון נהיגה בדרגה B, נהג ברכב מסוג משא מיכל שמן (N3), המצריך רישיון נהיגה מסוג E+C. בנוסף, נהג המבקש גם ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף.

4. ביום 23.01.2017, הורשע המבקש, על פי הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. בטרם גזירת דינו, ולצורך קביעת התאמתו של המבקש לריצוי מאסר בפועל על דרך של עבודות שירות, הופנה המבקש על ידי בית המשפט לתעבורה אל הממונה על עבודות השירות (להלן: הממונה). עם זאת, הבהיר בית המשפט לתעבורה כי הוא אינו מחויב לחוות דעת הממונה, וכי "הפניית הנאשם [המבקש] לקבלת חוות דעת אין בה כדי ליצור ציפייה שבית המשפט יאמץ את חוות הדעת". ביום 15.02.2017, במסגרת הטיעונים לעונש, הודיע ב"כ המבקש כי נוכח היות המבקש מתגורר "בהתנחלות ביישוב מגדלים. שמרוחק מכל ישוב אחר", בלא תחבורה ציבורית; והעובדה כי אין למבקש רישיון נהיגה, הרי שהוא "מוותר על ביצוע עבודות שירות" ומבקש מבית המשפט "להימנע מהשתתף מאסר ולו בעבודות שירות".

5. ביום 28.02.2017, ניתן גזר דינו של בית המשפט לתעבורה. בבואו לקבוע את מתחם הענישה בגין העבירות שביצע המבקש, התייחס בית המשפט לתעבורה לחומרה הכרוכה בביצוע עבירות נהיגה בשכרות, ולאינטרסים הציבוריים שעניינם הגנה על שלום הציבור וביטחונם. בית המשפט לתעבורה נתן את דעתו לעברו הפלילי המכביד של המבקש, ולעובדה כי עומדים לחובתו 37 הרשעות קודמות, לרבות הרשעות בנהיגה בשכרות, משנת 2008; וב"גרימת תאונת דרכים בנהיגה בקלות ראש", משנת 2001. עוד התייחס בית המשפט לתעבורה למדיניות הענישה המחמירה הנהוגה בעבירות מסוג זה ולנסיבות הקשורות בביצוע העבירות. בנוסף, הבהיר בית המשפט לתעבורה, כי "הנאשם [המבקש] נמצא מתאים לבצע עבודות שירות, אך טען כי אין ביכולתו לבצען מפאת מקום מגוריו המרוחק והמבודד". לאחר זאת, קבע בית המשפט לתעבורה כי מתחם העונש ההולם נע "ממאסר על תנאי עד מאסר בפועל למשך שנה, כפי שנקבע בע"ת 32736-03-12 מדינת ישראל נ' אבו סבילה (18.11.2012)".

6. לצורך קביעת עונשו של המבקש בגדרי המתחם, נתן בית המשפט לתעבורה את דעתו לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות. בית המשפט לתעבורה ייחס חומרה מיוחדת לסוג הרכב בו נהג המבקש בלא רישיון, בקובעו כי "יש בכך כדי לסכן את הציבור בצורה ממשית". בית המשפט לתעבורה הוסיף וקבע, כי ריכוז האלכוהול הגבוה שנמצא בגופו של המבקש מלמד אף הוא על התנהגות מסוכנת מצידו. בית המשפט לתעבורה הבהיר, בהקשר זה, כי "אמנם

הרשעה קודמת של הנאשם [המבקש] בעבירה של נהיגה בשכרות הינה משנת 2008, אך העובדה כי מדובר בשני אירועים בהם נהג הנאשם [המבקש] כשהוא שיכור והפעם גם ברכב שאינו מורשה לנהיגתו, מצביע על סיכון ממשי בהתנהגותו". כשיקולים לזכותו של המבקש, עמד בית המשפט לתעבורה על כך שהמבקש הודה במעשיו, ובכך חסך בזמן שיפוטי; ועל הימצאותו במעצר בית מלא, מזה כחודש ימים. לאור האמור, גזר בית המשפט לתעבורה על המבקש את העונשים הבאים: 3 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 30 חודשי פסילה בפועל, בניכוי 30 ימי פסילה מנהלית אותם ריצה המבקש; 7 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש עבירות של נהיגה בשכרות, נהיגה תחת השפעת אלכוהול או סמים, נהיגה בזמן פסילה או נהיגה בהיותו בלתי מורשה לסוג רכב, למשך 3 שנים; 6 חודשי פסילה על תנאי, למשך 3 שנים; וקנס כספי בסך 1,500 ₪.

7. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר כוון כלפי חומרת העונש. במסגרת הערעור נטען, כי שגה בית המשפט לתעבורה עת גזר על המבקש עונש מאסר בפועל, שעה שניתן היה להסתפק בעונש מאסר על תנאי בלבד. המבקש טען, כי הוא "מוכן להחמרה ברכיב הפסילה, ובלבד שלא ייגזר עליו מאסר ולו בעבודות שירות מפאת המקום בו הוא מתגורר". ביום 28.06.2017, קבע בית המשפט המחוזי, כי נוכח מתחם הענישה שנקבע בעניינו של המבקש, ולאור העובדה שהעבירה האחרונה הרשומה לחובתו של המבקש התיישנה - יש מקום לשקול את ריצוי המאסר בעניינו של המבקש על דרך של עבודות שירות. לפיכך, הופנה המבקש על ידי בית המשפט המחוזי אל הממונה, לצורך קביעת התאמתו של המבקש לריצוי מאסר בפועל על דרך של עבודות שירות. בחוות דעתו, מסר הממונה כי המבקש זומן טלפונית כמו גם באמצעות בא כוחו, ארבע פעמים, בין התאריכים 30.07.2017 לבין 17.09.2017, אך לא התייצב לראיון כנדרש. לפיכך, לא הועברה חוות דעת הממונה לבית המשפט במועד הדיון שנקבע. ביום 27.09.2017, בדיון שנערך בפני בית המשפט המחוזי, טען ב"כ המבקש כי המבקש עצמו התייצב בפני הממונה, אך ללא תעודת זהות. בית המשפט המחוזי קבע, בהקשר זה, כי גירסתו של המבקש אינה מתיישבת עם הנאמר בחוות דעת הממונה. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע, כי "המערער [המבקש] בחר גם היום שלא להתייצב [לדיון בבית המשפט - א.ש.]. מכיוון שכך, אני סבור שהמערער [המבקש] מיצה את האפשרויות להקל בדינו". לאור האמור, ומאחר שהמבקש סיכל את קבלת חוות דעת הממונה, קבע בית המשפט המחוזי, כי "המאסר ירוצה בדרך שקבע בית משפט קמא", ולא על דרך של עבודות שירות. לא חל שינוי ביתר חלקי גזר דינו של בית המשפט לתעבורה.

הבקשה לרשות ערעור

8. בבקשה לרשות ערעור המונחת לפניי, משיג המבקש על חומרת העונש שהוטל עליו. לטענת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי עת דחה את ערעורו, בקובעו כי אי התייצבותו לדיון מהווה גילוי דעת מצידו כי הוא חוזר בו מן הערעור. המבקש נסמך, בגדרי טענתו האחרונה, על הוראת סעיף 208 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, שכותרתו "דיון בפני בעלי הדין". המבקש מדגיש, בהקשר זה, כי בא כוחו ציין בפתח הדיון, ביום 27.09.2017, כי המבקש לא הגיע לבית המשפט בשל מחלה, וכי ראוי היה בנסיבות אלה לדחות את הדיון. עוד טוען המבקש, כי "בנסיבות אלו כאשר המשמעות האחת הינה זו ולפיה המבקש עתיד להישלח לעונש של מאסר לריצוי בפועל תחת ריצוי בדרך של עבודות שירות ולמעשה בפועל התוצאה הינה החמרה באפשרות שניתנה לו להקל בדיון, היה על בית המשפט הנכבד קמא לשמוע המערער [המבקש] בעצמו תחת הסברי הסנגור". לטענת המבקש, "אין זה סביר שאדם אשר נשפט למאסר בפועל חרף התאמתו לעבודות שירות לאו יתייצב בפני הממונה כאשר ברור לכל כי זו לו הזדמנות אשר לאו תחזור". המבקש מוסיף וטוען, בהקשר זה, כי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו מעגן, על דרך ההיקש, את זכותו "כי שלילת חירותו, גם אם יכול והינה מוצדקת, תעשה בדרך הראויה והנכונה במקרה דנן בפני הנאשם [המבקש]". לאור האמור, גורס המבקש כי יש ליתן לו רשות ערעור, לקבל את ערעורו לגופו, ולאפשר לו

"להשמיע את דבריו ב'גלגול שלישי".

תגובת המשיבה לבקשה לרשות הערעור

9. לגישת המשיבה, עניינו של המבקש אינו עומד בתנאים לקבלת רשות ערעור, שכן הבקשה עוסקת במקרה הפרטי שלו. עוד טוענת המשיבה, כי אין היא יורדת לסוף דעתו של המבקש, "בהעלאתו טענה שלפיה ערעורו לבית המשפט המחוזי נדחה עקב אי התייצבותו לפני הממונה על עבודות שירות, ולא בשל אי התייצבותו לדיון לפני בית המשפט עצמו". המשיבה הבהירה, כי עיון בפסק הדין של בית המשפט המחוזי מלמד בבירור כי ערעורו של המבקש נדחה בשל שני המחדלים גם יחד, וכי אין במחדל אחד כדי להוציא את המחדל האחר. לשיטת המשיבה, וכפי שנפסק לא פעם בעבר, העדר התייצבות של נאשם לפני הממונה, כמו גם היעדר שיתוף פעולה עימו, מצדיקים כשלעצמם דחיית האפשרות לריצוי מאסר על דרך של עבודות שירות. המשיבה טענה בנוסף, כי גם אי התייצבותו של המבקש לדיון בערעור בפני בית המשפט המחוזי הצדיקה כשלעצמה את דחיית הערעור והותרת גזר הדין על כנו, שכן יש לראות את המבקש "כמי שוויתר על זכות הנוכחות והזכות לטעון לעצמו ושלא באמצעות סניגורו". לבסוף, טוענת המשיבה כי קבלת טענת המבקש, לפיה יש לבטל את פסק דינו של בית המשפט המחוזי, שניתן בהיעדרו, בשל עצם היעדרותו, "הינה בבחינת תרתי דסתרי ושומטת את הקרקע מתחת לתכליתו של סעיף 208 הנ"ל". לאור האמור, סוברת המשיבה כי יש לדחות את הבקשה לרשות הערעור על הסף, וגם לגופו של עניין.

דיון והכרעה

10. הלכה היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" שמורה למקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או למקרים בהם מתעורר חשש מפני עיוות דין מהותי או אי צדק שנגרם למבקש (רע"פ 8438/17 כיאל נ' מדינת ישראל (30.10.2017)); רע"פ 5244/17 תורג'מן נ' מדינת ישראל (12.09.2017); רע"פ 6869/17 פילברג נ' מדינת ישראל (11.09.2017)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה, כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, שכן מדובר בעניינו הפרטי של המבקש, ואין מתעורר חשש לעיוות דין או לחוסר צדק שנגרם לו. אוסיף עוד, כי מדובר בבקשה הנוגעת לחומרת עונשו של המבקש, וכידוע הוא כי בקשות מסוג זה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אלא במקרים חריגים בהם חלה סטייה קיצונית בעניינו של המבקש, ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים (רע"פ 6481/17 לחאם האלה נ' מדינת ישראל (02.11.2017)); רע"פ 10116/16 דסוקי נ' מדינת ישראל (24.1.2017); רע"פ 4512/15 הרוש נ' מדינת ישראל (6.7.2015)). דומני, כי עונשו של המבקש, אינו חורג כהוא זה ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה. די בכך כדי לדחות את הבקשה לרשות הערעור.

11. למעלה מן הצורך, אוסיף כי לאחר שבחנתי את כלל הנסיבות, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות אף לגופו של עניין. עיון בפסק דינו של בית המשפט המחוזי מעלה, כי דחיית הערעור התבססה על התנהלותו הכללית של המבקש, הן בפני בית המשפט והן בפני הממונה, והיא זו שהביאה לשלילת האפשרות להטיל על המבקש עונש מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות. יש להזכיר, כי משעלתה האפשרות בבית המשפט לתעבורה להורות כי מאסרו של המבקש יבוצע על דרך של עבודות שירות, הצהיר המבקש בפני בית המשפט לתעבורה כי הוא אינו מעוניין בכך. אפשרות זו עלתה פעם נוספת בפני בית המשפט המחוזי, אך ניכר כי התנהלותו של המבקש אל מול הממונה על עבודות השירות, שבאה לידי ביטוי באי התייצבותו לפניו והיעדר שיתוף הפעולה עימו, מאיינת את האפשרות להסתפק בעונש

מאסר בדרך זו. לטעמי, די בזאת כדי לדחות את האפשרות לביצוע עונש המאסר על דרך של עבודות שירות, ולכך יש להוסיף את היעדרותו של המבקש מהדין בבית המשפט המחוזי, דבר המעיד על התייחסות מזלזלת בתהליך השיפוטי. כאמור, לא מצאתי כי, בנסיבות אלה, נגרם למבקש עיוות דין או כי קיים חשש לחוסר צדק שהיה מנת חלקו. נראה, כי העונש שהושת על המבקש, בסופו של יום, הוא ראוי ומאוזן, ואינו מצדיק כל התערבות בו.

12. סוף דבר, הבקשה לרשות הערעור נדחית בזאת, וכפועל יוצא מכך מתבטלת החלטתי, מיום 26.10.2017, בדבר עיכוב ביצוע עונשו של המבקש.

המבקש יתייצב לריצוי עונשו, ביום 10.01.2018, עד השעה 10:00 בימ"ר הדריים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ב' בטבת התשע"ח (20.12.2017).

שׁוֹפֵט